

# Transparența fondurilor europene în România



De la problematica fondurilor de pre-aderare  
la cea a fondurilor de post-aderare

2008

Transparența fondurilor Europene în România este un proiect finanțat de



Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe

Acest raport a fost realizat în cadrul proiectului Transparența fondurilor europene în România derulat de Agenția de Monitorizare a Presei în parteneriat cu Asociația Pro Democrația și Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație.

Page | 2 Raportul Transparența fondurilor europene în România anului 2008, de la problematica fondurilor de pre-aderare la cea a fondurilor de post-aderare reprezintă exclusiv poziția autorilor și a organizației pe care aceștia o reprezintă.

Proiect derulat cu sprijinul:



Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe

Autor:

Paul Chioveanu, departamentul de Bună Guvernare din cadrul AMP

Au contribuit la acest raport:

Ionuț Codreanu (AMP); Sorin Ozon (CRJI) și Andrei Pop (APD)

Parteneri



Monitorizare realizată cu sprijinul



## Despre proiect

Desfășurat de Agenția de Monitorizare a Presei, în parteneriat cu Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație și Asociația Pro Democrația în perioada 2007-2008, proiectul – Transparența fondurilor europene în România - are ca scop transparentizarea procesului de absorbție a fondurilor europene. În acest sens, cei trei parteneri și-au propus și au și atins o serie de obiective, printre care amintim:

- monitorizarea procesului de implementare a fondurilor europene de către 100 de autorități publice locale, 40 de consilii județene și șapte Ministere publice;
- investigarea cazurilor suspicioase de fraudă și corupție a diferiților actori care au gestionat și gestionează fonduri publice;
- crearea unei baze de date online cu toate proiectele derulate de autoritățile de mai sus în vederea aducerii la cunoștință cetățenilor și celor interesați de modul de cheltuire a fondurilor publice.

Au fost trimise cereri de informații în baza Legii 544/2001 (Legea liberului acces la informațiile de interes public) către 100 de autorități publice locale și 40 de consilii județene. Răspunsurile primite, în format electronic sau sub formă de text printat, au reprezentat proiectele europene derulate de către beneficiari în perioada 2000 – 2007. Informațiile astfel adunate au alimentat baza de date aflata la adresa electronica [www.afaceripublice.ro](http://www.afaceripublice.ro). Nu au fost primite răspunsuri de la toate aceste instituții, dar acolo unde acestea au acționat transparent ne-au trimis, (mai mult sau mai puțin concis), proiectele derulate de către instituție, integral sau în parteneriat, din 2000 până în 2007.

Investigațiile desfășurate de echipa proiectului au cuprins 28 de localități. Proiectele au fost verificate în funcție de suma alocată din fondurile UE, pornind de la cele mai "scumpe" către cele mai "ieftine". Au fost identificate 20 de cazuri problematice cu posibile nereguli (se pot găsi la secțiunea investigații pe [www.afaceripublice.ro](http://www.afaceripublice.ro)).

Aspecte legate de proiectele derulate din fondurile de pre-aderare precum: numele beneficiarului, valoarea proiectului, autoritatea contractantă, contractori și subcontractori pot fi identificate pentru fiecare județ în parte accesând [www.afaceripublice.ro](http://www.afaceripublice.ro). Tot la această adresă se găsesc mai multe detalii despre proiect, cazuistică și bune practici, link-uri utile și investigații.

Blogul [afaceripublice.wordpress.com](http://afaceripublice.wordpress.com) vine în completarea paginii web dedicată proiectului ca instrument care să contribuie la transparentizarea procesului de derulare a fondurilor europene în România prin discutarea cazurilor semnalate de mass media.

Începând cu anul 2007, România se află în fața unei mari provocări: absorbția a aproape 30 de miliarde de euro puse la dispoziție de Uniunea Europeană pentru perioada 2007 -2013. Responsabili pentru derularea și implementarea în condiții eficiente și transparente a acestora sunt autoritățile române de management și beneficiarii fondurilor – autorități publice locale și centrale, firme, organizații neguvernamentale. Scopul final al acestui proces este modernizarea României, respectiv *reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială dintre țara noastră și media celorlalte statele membre ale Uniunii Europene.*

Agenția de Monitorizare a Presei alături de partenerii săi – Asociația Pro Democrația și Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație și-a propus să continue activitățile de monitorizare a derulării acestui proces începute în anul 2005. În acest sens, raportul *Transparența Fondurilor Europene în România* prezintă starea procesului de derulare a fondurilor europene în anul 2008.

În paginile următoare veți găsi, pe rând, detalii despre metodologia de lucru folosită în cercetare, informațiile culese din rândul participanților și rezultatele monitorizării a 32 de publicații locale și cinci publicații naționale.

Astfel, rezultatele raportului de cercetare sunt conturate în jurul a două aspecte importante: (1) dificultățile cu care se confruntă actorii implicați în lucrul cu fondurile europene, autorități de management și de implementare, firme de consultanță, organizații neguvernamentale – și (2) perspectiva acestor actori implicați în procesul de absorbție a fondurilor europene asupra schimbării cadrului de accesare și implementare a acestor fonduri odată cu aderarea României la Uniunea Europeană. Presa, un alt actor esențial, a fost și ea "chestionată" printr-o analiză efectuată în perioada ianuarie – martie 2008. Rezultatele acestei analize sunt cuprinse în a doua parte a raportului.

Identificate în 2007, probleme precum : lipsă de personal calificat, lipsa fondurilor de cofinanțare, informarea deficitară, lipsa de transparență, necesitatea existenței unei liste negre pentru firmele de consultanță, multiple nereguli din etapele de implementare a proiectelor,

neseriozitatea contractorilor, se regăsesc și în anul 2008 în rezultatele cercetării noastre, ceea ce ne determină să credem că progrese majore în ultimul an nu au fost făcute. Și dacă sistemul fondurilor de pre-aderare s-a bazat pe anumite reguli, impuse în majoritatea lor de Comisia Europeană, sistemul fondurilor de post-aderare funcționează după alte reglementări impuse de legislația românească. În plus, să nu uităm că până în 2007 au fost folosite trei mari instrumente financiare coordonate doar de către câteva autorități publice și extrem de bine targetate. Acum, există o varietate de documente de programare și implementare cu o varietate de instituții / autorități centrale și locale / organisme intermediare, etc. După cum ne declara și un participant "poți fi purtat vreo 3 luni din poartă-n poartă, dacă nu te implici ... să cunoști mai bine care sunt programele, să studiezi, să dedici un anumit timp pentru așa ceva".

Din păcate, problemele identificate în 2008 în procesul de absorbție a fondurilor post-aderare, și care se regăsesc în paginile următoare, ilustrează o imagine mult mai dură a ceea ce se întâmplă și a modului în care cei implicați privesc lucrurile: lipsă de informație, deficiențe în comunicare între actorii principali, diversitatea informațiilor și limbajul mult prea complicat, lipsa implicării mass-media, nevoia de transparență, birocratizare excesivă, neîncredere, lipsă de personal calificat, lipsa strategiilor la nivel local - și putem continua.

În a doua parte a raportului puteți afla și cât de interesată este presa de ce se întâmplă cu fondurile europene sau cât de profesionist abordează subiectul. Vă reamintim că la începutul lui 2007, de-a lungul a trei luni de monitorizare pe subiectul abordării temei fondurilor de pre-aderare au fost identificate doar 394 de articole în presa locală (29 de ziare) și 109 în presa centrală (cinci ziare). Cele mai multe articole conținând în proporție de 61% informații generale, 25% pe abortia fondurilor, 13% despre problemele procesului de finanțare și cele mai puține – 1% povești de succes.

În 2008, pe un subiect mult mai de impact decât fondurile de pre-aderare, subiectul fondurilor europene de post-aderare - situația nu este cu mult schimbată: 694 de articole în presa locală (32 de ziare) și 171 de articole identificate în presa centrală (cinci ziare). Pe tema accesare fonduri – 17% , pe tema implementare fonduri –43% și informații generale – 40%. Povești de succes – șapte – în presa locală și trei în cea centrală.

### **Despre transparența autorităților publice în privința cheltuirii fondurilor europene**

Orice jurnalist, cercetator sau analist, care intenționează să realizeze o documentare, cercetare sau investigație privitoare la fondurile europene accesate de România trebuie să aibă în

vedere faptul că, cel puțin în ceea ce privește autoritățile române, nu există baze de date suficient de cuprinzătoare. Cel mai adesea, informațiile pe care le oferă diversele instituții din România privitoare la fondurile europene sunt chiar informațiile deja centralizate de UE. De cele mai multe ori, însă, instituțiile (fie că vorbim de ministere sau de autorități locale), cel puțin au omis părți din răspuns, dacă nu chiar răspunsul cu totul. Au existat și situații în care autoritățile publice s-au prevalat de faptul că volumul de informații cerut este prea mare și nu poate fi pus la dispoziție (!). Sau nu imediat. Ceea ce, însă, ridică o altă problemă: e greu de crezut că o instituție care este implicată în cheltuirea unor fonduri europene nu deține date despre acel proiect. Iar dacă într-adevăr nu deține, atunci e foarte greu de crezut că știe cum cheltuie respectivele fonduri.

Altfel, principalele surse pentru a accesa informații despre fondurile UE atribuite României sunt Oficiul de Plăți și Contractare Phare (OPCP) și Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (MDLPL). În ce privește ambele surse, însă, există numeroase impedimente.

Astfel, OPCP este subordonat Ministerului Economiei și Finanțelor (MEF), ceea ce duce de multe ori la o dublă decizie. Există, prin urmare, cereri de informații referitoare la fonduri europene care rămân fără răspuns pentru că funcționarii OPCP nu se pot pune de acord cu cei ai MEF sau invers. Nu se știe, practic, în unele situații, care dintre instituții este abilitată să răspundă. De asemenea, la OPCP, există funcționari care se ocupă de comunicare și care, de exemplu, nu înțeleg că informațiile privitoare la litigii comerciale (sau chiar dosare penale) în care sunt implicați bani europeni constituie informații publice intrând astfel sub incidența legii 544 pe 2001. În alte situații, cum ar fi informațiile privitoare la serviciile de avocatură contractate de OPCP, nu se pot afla date întrucât MEF (instituția care a contractat serviciile) consideră că banilor “românești” cheltuiți pentru recuperarea prin litigii comerciale a banilor “europeni” nu intra sub incidența informațiilor publice. De asemenea, importantă este presiunea exercitată de marile firme private (străine, dar nu numai) asupra OPCP. Astfel, în cazul în care există situații defavorabile firmelor, sancționate de OPCP, companiile amenință cu instanța în cazul divulgării problemelor contractuale.

În ceea ce privește MDLPL, acesta este continuatorul implementării programelor europene, după ce fostul Minister al Integrării Europene a fost desființat. MDLPL a preluat bazele de date de la MIE, însă nu a mai produs documente actualizate. Așa se face că, la o simplă cautare în bazele de date găzduite online, accesibile sunt tot documentele MIE, nu cele ale MDLPL. În cel puțin un caz, răspunsul pe care l-am primit de la MDLPL a fost cel puțin spus vag. Într-o formă mult prea sintetică, Ministerul Dezvoltării Lucrărilor Publice și a Locuințelor a comunicat că are în lucru x proiecte, y

nefinalizate, z prelungite etc. Doar câteva exemple, expediate în două-trei rânduri, arătau, de fapt, amploarea problemei: mai mult camuflau problema: există programe cu finanțare europeană, și nu puține, în cazul cărora UE a decis să ceară sume de zeci de milioane de euro înapoi.

Page | 7

O chestiune la fel de delicată este legată de implicarea firmelor de consultanță în proiecte în care beneficiarii sunt autorități publice locale și centrale. Informațiile legate de „onorariile” primite de firmele de consultanță sunt aproape de negăsit. Este, deci, foarte greu de stabilit, unde apar problemele: la contractor, la consultant, la autorități sau chiar în mai multe locuri simultan.

## I. Scurt istoric: de la fondurile de pre-aderare la fondurile de post-aderare

Întreaga asistență financiară nerambursabilă destinată pregătirii țărilor candidate la aderarea în Uniunea Europeană a fost concentrată în trei instrumente financiare: PHARE, ISPA și SAPARD.

Page | 8

Reprezentând un ansamblu de resurse financiare alocate de Uniunea Europeană pentru sprijinirea aderării țărilor la UE din Europa Centrală și de Est, fondurile de pre-aderare și-au început istoria în anul 1989 o dată cu pregătirea a două state candidate: Polonia și Ungaria.

### PHARE – primul instrument financiar nerambursabil conceput de Uniunea Europeană

Înființat în 1989, doar pentru pregătirea acestor două state, programul s-a extins treptat, incluzând începând cu 1996, 13 state care primeau fonduri nerambursabile PHARE: 10 state candidate - Bulgaria, Cehia, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Slovenia, și 3 state necandidate - Albania, Bosnia-Herțegovina și fosta Republică Iugoslavă Macedonia. Din 1997, când România a devenit oficial țară candidată la Uniunea Europeană, PHARE s-a orientat și către sprijinirea acestora pentru procesul de aderare (în perioada 1991-2006 bugetul alocat României prin programul PHARE a fost de aproximativ 3,5 miliarde €).

Phare s-a axat pe trei domenii majore de intervenție: dezvoltarea instituțională, sprijinirea infrastructurii în vederea adoptării și aplicării legislației comunitare, investiții în coeziune economică și socială.

ISPA – al doilea instrument financiar nerambursabil - a demarat la 1 ianuarie 2000 sprijind măsurile de pre-aderare în România prin finanțarea de proiecte de infrastructură în domeniul transportului și al mediului (în perioada 2000-2006 bugetul alocat României prin programul ISPA a fost de aproximativ 1840 milioane €).

SAPARD – al treilea instrument de asistență financiară - a fost conceput pentru a sprijini țările candidate în abordarea reformei structurale în domeniul dezvoltării rurale și în sprijinirea agriculturii (în perioada 2000-2006 bugetul alocat României prin programul SAPARD a fost de aproximativ 1143 mld €)<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> În perioada 1991 -2006 România a mai beneficiat de fonduri prin asistență bilaterală, circa 700 milioane € (acorduri bilaterale cu Marea Britanie, Italia, Germania, Olanda, Danemarca, Grecia)



Fondurile de post-aderare

Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European (împreună formează Fondurile Structurale) și Fondul de Coeziune.

Începând de la 1 ianuarie 2007 România nu mai beneficiaza de cele trei instrumente financiare PHARE, ISPA și SAPARD, ele fiind înlocuite cu fondurile de post-aderare cunoscute și sub denumirea de fonduri structurale și de coeziune. Acestea sunt instrumente financiare prin care Uniunea Europeană gestionează politica de coeziune, acționând pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni.

Complementar cu acțiunile susținute din Instrumentele Structurale, sunt finanțate totodată investiții din domeniul dezvoltării rurale și pescuitului, prin: Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și Fondul European pentru Pescuit (FEP).

Relația dintre fondurile de Pre-Aderare și cele de Post – Aderare:

Instrumente de Pre-Aderare	Instrumente Post-Aderare
Phare –Coeziune Economică și Socială	Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)  Fondul Social European (FSE)
Phare – Cooperare transfrontalieră-	Fonduri pentru Cooperare Europeană Teritorială  Fondul European de Dezvoltare Regională
ISPA	Fondul de Coeziune (FC)
SAPARD	Fondul pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală  Fondul pentru Dezvoltarea Pisciculturii

Pentru a asigura perioada de tranziție între fondurile de pre-aderare și cele de post-aderare dar și pentru a acompania consolidarea capacității administrative românești în paralel cu implementarea fondurilor structurale, România mai beneficiază de un ultim instrument de finanțare pre-aderare: Facilitatea de tranziție 2007, în valoare de 46,5 milioane €.

Diferențele majore ale fondurilor post-aderare față de cele de pre-aderare :

- creșterea semnificativă a fondurilor;
- managementul descentralizat al programelor;
- principii solide de parteneriat și structuri pentru programare, management și implementare;
- proiectele majore sunt adoptate de către Comisie individual, dar administrate în cadrul programelor corespondente;
- regula N+2/ N+3 va fi aplicată tuturor fondurilor;
- baze legale și scopuri diferite;

Page | 10

Circa 30 de miliarde de euro a pus la dispoziție Uniunea Europeană pentru România în intervalul 2007 -2013, dintre care 11 miliarde de euro sunt destinate pentru agricultură și dezvoltare rurală, iar peste 17 miliarde pentru instrumentele structurale.

Pentru a putea gestiona această uriașă sumă de bani, România s-a pregătit timp de mai bine de 10 ani atât la nivel instituțional (prin crearea de organisme abilitate să gestioneze aceste fonduri), legislativ (armonizarea legislației românești la normele UE) și social (campanii de informare pentru potențialii beneficiari, sesiuni de instruire pentru funcționarii publici, etc.).

## II. Principalele probleme identificate în 2007, conform raportului Transparența Fondurilor Europene în România

Page | 11

În anul 2007, Agenția de Monitorizare a Presei (AMP) și Asociația Pro Democrația (APD) au întreprins o cercetare bazată pe o serie de interviuri și chestionare cu aproape 180 de persoane implicate în proces (reprezentanți ai agențiilor și ai autorităților de implementare, instituții publice locale, firme beneficiare de granturi). Rezultatele cercetării au fost discutate în șase întâlniri publice organizate în două județe din țară<sup>2</sup>. Scopul acestora a fost îmbunătățirea procesului și facilitarea dialogului dintre principalii actori implicați în procesul de administrare și implementare a programelor de dezvoltare regională (îndeosebi Phare –Coeziune Economică și Socială) .

Vă prezentăm mai jos câteva dintre problemele identificate, în acea perioadă, de către participanții la cercetare.

1. Incapacitatea administrativă – lipsa personalului calificat datorată fluctuației angajaților din sistem, cât și din cauza nivelului de salarizare demotivant. Supraîncărcarea a reprezentat de asemenea o problemă frecventă ce poate avea consecințe negative asupra calității muncii și a respectării termenelor. Lipsa de pregătire a a coordonatorilor de proiecte era sesizată de 48% dintre beneficiari. Incapacitatea administrativă se manifesta și la nivelul beneficiarilor de granturi din administrația publică locală în primul rând prin lipsa fondurilor de cofinanțare. Această problemă a fost sesizată în cadrul tuturor dezbaterilor la nivel local, în comunitățile mici, unde a fost subliniat și faptul că efortul financiar pentru realizarea studiilor de fezabilitate necesare depunerii unor proiecte era greu de suportat, mai ales, spuneau eu, că nu își pot recupera această cheltuială.

2. Practici corupte și conflicte de interese – acordarea contractelor unor "clienți preferențiali" era resimțită de 57% dintre beneficiari chestionați, dar și de participanții la dezbaterile publice. A fost sesizat faptul ca potențialilor beneficiari li se impunea frecvent să lucreze cu anumite firme de consultanță sau că există dezvoltate rețele de trafic de influență, care monopolizează piața de consultanți sau furnizori de servicii pe un anumit domeniu; practicile corupte și neregulile în situațiile de subcontractare erau sesizate în mare și foarte mare măsură de către 50% dintre beneficiari, și menționate în special în cazul marilor contracte, de genul ISPA.

<sup>2</sup> Agenția de Monitorizare a Presei și Asociația Pro Democrația (2007) - „Transparența fondurilor europene în România. Raport de monitorizare și analiză a finanțărilor europene”. (un proiect finanțat de Open Society Institute prin Local Government and Public Service Reform Initiative)

3. Informarea deficitară – lipsa de informare era percepută ca o problemă de majoritatea persoanelor intervievate. Din analiza răspunsurilor primite, dar și din dezbaterile la nivel local, rezulta că prin lipsă de informare se înțelege în primul rând lipsa de pregătire a persoanelor implicate în proces. Necesitatea dezvoltării unor pachete informaționale structurate, țintite spre beneficiari, și nevoia de instruire a fost subliniată în majoritatea dezbaterilor la nivel local.
4. Lipsa de transparență - se manifestă, pe de o parte, prin opacitatea sistemului: informațiile cu privire la proiectele câștigate puse la dispoziție de către autoritățile de contractare sau de implementare erau incomplete și puțin relevante (în multe cazuri nu apare valoarea contractului, beneficiarul, iar în ceea ce privește obiectivele contractului, nici nu exista această rubrică), dar și prin lipsa de deschidere din partea autorităților. Aceasta se manifesta prin reticența de a asista beneficiarii în obținerea unor informații și de a răspunde unor solicitări mai puțin frecvente. Pe de altă parte, în timpul dezbaterilor publice, s-a putut constata că lipsa de transparență se manifesta prin lipsa de consultare cu autoritățile locale, autorităților „de la centru” fiindu-le reproșat în numeroase rânduri că nu cunosc nevoile reale autorităților locale.
5. Firmele de consultanță - chiar dacă acestea nu reprezentau o problemă în sine, firmele de consultanță au fost menționate de multe ori ca factor problematic și nu ca unul de sprijin în accesarea fondurilor europene. Astfel, în cadrul dezbaterilor, a fost punctată cel mai adesea problema tarifului foarte mare (10-12%) pe care firmele de consultanță îl solicită beneficiarilor, ceea ce conducea la demotivarea acestora, mai ales în condițiile în care suma era solicitată înainte ca beneficiarul să primească finanțarea propriu-zisă. În toate dezbaterile a fost luată în calcul necesitatea existenței unor liste negre pentru firmele de consultanță care au dovedit iresponsabilitate și au generat nereguli. Pe de altă parte, a fost adusă în discuție și posibilitatea existenței unor liste albe cu firmele de consultanță care să fie afișate la sediile instituțiilor care gestionează fonduri europene.
6. Reflectarea problemelor procesului în mass-media - problemele semnalate mai sus se confirmă și prin modul în care mass-media reflecta cazurile de practici corupte sau nereguli ce pot apărea în gestionarea fondurilor europene. Corupția, în 2007, a fost una dintre problemele cel mai des reflectate de articolele analizate, deturnarea de fonduri fiind una dintre cele mai frecvente metode de fraudare semnalate. A doua problemă frecventă asociată cu fondurile europene a fost managementul deficitar de proiect. Lipsa de experiență și de interes a beneficiarilor de granturi europene sau lipsa cunoștințelor necesare scrierii unei cereri de finanțare determină adesea pierderea finanțărilor sau întâzieri în implementarea acestora. Alte probleme frecvente au fost: ineficiența autorităților, lipsa fondurilor de cofinanțare, lipsa proiectelor, birocrăția.

### III. Cercetare 2008 – metodologie și rezultate

Page | 13

Cercetarea de față a avut în vedere obținerea de informații legate de două aspecte importante ale contextului actual privind procesul de derulare a fondurilor europene post-aderare – (1) dificultățile cu care se confruntă actorii implicați în gestionarea fondurilor europene, autorități de management și de implementare, firme de consultanță, ONG-uri – și (2) perspectiva acestor actori, implicați în procesul de absorbție a fondurilor europene, asupra schimbării cadrului de accesare și implementare a acestor fonduri odată cu aderarea României la Uniunea Europeană. Am dorit, pe de o parte, să vedem în ce fel sunt reflectate în anul 2008 problemele menționate de către actorii implicați în procesul de absorbție a fondurilor europene în studiul din 2007, referitor la fondurile de pre-aderare iar pe de altă parte, să observăm modul în care actorii implicați în acest proces proiectează problemele relevate în noul cadru normativ și procedural al fondurilor de finanțare post-aderare.

Accentul cercetării a fost acela de a aprofunda în mod calitativ percepțiile, atitudinile și experiențele actorilor relevanți în detrimentul unei abordări cantitative.

Datele prezentate în acest raport au fost colectate prin intermediul unor discuții de tip focus grup. Astfel, în intervalul de timp cuprins între aprilie și mai 2008 au fost realizate șase focus grupuri cu reprezentanți ai autorităților de management pentru implementarea fondurilor europene în România, reprezentanți ai autorităților locale – beneficiari de finanțări nerambursabile de la Uniunea Europeană – reprezentanți ai firmelor de consultanță și reprezentanți ai ONG-urilor. Orașele selectate pentru desfășurarea acestui studiu au fost București, Brăila, Cluj-Napoca, Craiova, Piatra Neamț și Timișoara, fiecare corespunzând unei regiuni de dezvoltare.

La aceste evenimente au participat aproximativ 60 de persoane, invitațiile fiind formulate astfel încât fiecare dintre categoriile de participanți de mai sus să fie reprezentate în mod egal și în același timp componența grupurilor să nu fie de natură să inhibe vreo opinie.

Cercetările s-au desfășurat potrivit rigorilor sociologice privind confidențialitatea datelor și neutralitatea contextului.

Datele prezentate în acest raport pot reprezenta o bună sursă de exemple ilustrative pentru diferite situații problematice cu care se confruntă în activitatea lor actorii implicați în procesul de accesare și implementare a fondurilor europene în România.

În continuare vă prezentăm concluziile cercetării, organizate pe dimensiunile care se regăsesc în ghidul de interviu pentru focus grup.

● **Percepții asupra importanței fondurilor de pre-aderare în perspectiva derulării celor post-aderare. Diferențe între cele două tipuri de fonduri**

Un prim aspect urmărit în cercetarea noastră a fost modul în care au perceput participanții importanța derulării fondurilor de pre-aderare în România. Am considerat că, trecând deja mai bine de un an de la intrarea României în Uniunea Europeană, aceștia ne vor putea împărtăși din experiența în gestionarea și implementarea acestor fonduri.

Beneficiile implementării acestora au fost pe deplin formulate de participanți. Majoritatea au subliniat latura pozitivă a utilizării instrumentelor de pre-aderare deoarece ele au creat

- o anumită capacitate administrativă și
- obisnuință beneficiarului de a utiliza fonduri europene,

reprezentanții Agențiilor de Dezvoltare Regională sau reprezentanții Agențiilor Sapard fiind cei mai mulțumiți în acest sens, experiența fondurilor de pre-aderare punându-și amprenta asupra înțelegerii noului sistem.

„deja cei care și-au format o experiență, chiar dacă diferă procedurile în totalitate, cred că deja s-au învățat să facă un management propriu de gestiune de fonduri (...)” (reprezentant Consiliu județean)

Un alt efect pozitiv este creșterea numărului de specialiști în scrierea de proiecte, fapt remarcat de un participant din zona firmelor de consultanță:

“marele câștig a fost faptul că am învățat să scriem proiecte, în multe locuri s-au luat calculatoare (...) s-a mai luat mobilier, în foarte puține locuri se vede o modernizare a spațiilor și lucrul la standard european, și dacă ne uităm în urmă, la fondurile de pre-aderare (...) o parte foarte importantă care trebuie evidențiată, e partea de resurse umane. Din ce în ce mai mulți știu să scrie proiecte.”

Piedicile în derularea acestor fonduri s-au datorat faptului că nu a existat o reglementare clară din partea Comisiei Europene, multe lucruri fiind interpretate, exemplul dat fiind cel al

programului PHARE. În plus, declara un participant, pre-aderarea a folosit instrumente impuse, ce nu se supuneau regulilor naționale, apărând astfel o serie de conflicte între utilizatorii fondurilor și instituțiile care gestionau aceste fonduri.

Page | 15

“Pentru unii beneficiari este un handicap că au folosit instrumentele de pre-aderare (...) pentru că încearcă să înțeleagă regulile, noile reguli post-aderare, sau mecanismul prin prisma a ceea ce au căpătat ca experiență uitând că discutăm de alte reguli, de faptul că elementul principal nu mai este acum cel care gestionează, cel care dădea banii și care în final era responsabil să încheie contracte, ci se mută către beneficiar. Acum, “zona de gestionare”, nu face decât să stabilească regulile, și să verifice că acestea se aplică. Mai departe depinde de beneficiar.” (reprezentant Autoritate de Management)

Tot legat de acest subiect au fost invocate și diferențe între cele două tipuri de fonduri, legate de mecanismul financiar,

”Da, sunt diferențe majore care țin de modul de deblocare a mecanismului financiar, fondurile de preaderare erau fonduri de sprijin prin care primeai un sprijin ca să derulezi un proiect, acum se presupune ca tu ești cel care are inițiative, dorești să derulezi proiectul și, dacă, respecti niște reglementări procedurale, poți să-ți recuperezi mai repede banii investiți, ca să poți să faci alte investiții;” (reprezentant Autoritate de Management)

precum și legate de procesul de evaluare a proiectelor și comunicarea între autoritățile de management și beneficiari

”întotdeauna zona de evaluare va crea un semn de întrebare pentru că în general, este o zona cumva ”în spatele ușilor închise”. De asta, de exemplu, s-a preferat sistemul de depunere continuă; practic nu comparăm proiecte între ele ci comparăm creșteri, indicatori vis-a vis de un set minim pe care îl impunem fiecăruia. Deci nu există acea teamă de competiție că proiectul cutare, nu știu din ce motive, peste noapte, a devenit mai deștept decât proiectul meu (...) problema este alta și pe fondurile de pre-aderare s-a întâmplat: depunea un proiect astăzi și peste șase luni aflai un răspuns. Tu nu știai nimic ce se întâmplă cu proiectul tău în acele șase luni (...)dar important este că această zonă de comunicare, și aici probabil instituțiile publice nu sunt totdeauna foarte fericite, nu neapărat că nu vor, ci pentru că unii chiar nu știu s-o facă (...) clar, nu există un dialog permanent, oficial, între program și cel care a făcut o aplicație. După fiecare pas i se spune: << ai trecut la pasul următor, ai trecut la pasul următor >>(...)aici nu mai exista sistemul <<proiectul tău nu este bun, mai vorbim la anul>> (...) i se spune nu e bun aici, îmbunătățește-l...aici aici aici...deci lucrurile sunt un pic mai ușor de înțeles. „

În loc de concluzie:

“ar fi bine să învățăm din ce s-a întâmplat pe pre-aderare și să reușim să prevenim prin toate metodele (...) în perioada asta de post- aderare”

Page | 16

### ● Probleme legate de fondurile de pre-aderare

Un al doilea aspect urmărit în cercetare a fost identificarea unor problemele majore cu care s-au confruntat participanții în activitatea lor profesională, vis-a –vis de fondurile de pre-aderare. Au fost identificate astfel următoarele probleme:

- birocrația excesivă, mulți posibili beneficiari considerând că obținerea unei finanțări este “o chestie mult prea complicată”;
- schimbarea regulilor în timpul jocului, datorate în principal armonizării legislației românești cu cea europeană:

”am încheiat un contract și pe parcurs veneau alte cerințe la care nu erai pregătit” (reprezentant ONG)

- lipsa unor proceduri de lucru la nivelul gestionării de fonduri:

“Sigur că au fost greutăți, la început, când m-am angajat eu la Agenție nu existau de exemplu niște proceduri de lucru” (reprezentant ADR);

- lipsa specialiștilor:

“La implementare, la firmele contractate pentru implementare (...), pentru că ei au venit cu gând bun, cu specialiști buni atunci când s-au prezentat la licitație, cu persoanele lor de specialitate (...) între timp persoanele respective, o parte, nu toți, au părăsit țara, spațiul de lucru, și a trebuit să vină alții (...) mulți sunt tineri (...) până învață, s.a.m.d. Aici a fost o mică problemă pe care eu nu pot să nu o spun (...) pentru ca noi avem probleme” (reprezentant Primărie);

- lipsa armonizării legislației între Ministere:

“Autoritățile chemate să dea diferite avize, acorduri ș.a.m.d, nu au fost la timp instruite și nu au fost armonizate între ministere, și asta se întâmplă și acum, între Ministerul Dezvoltării și Ministerul de Finanțe, de exemplu.” (reprezentant Consiliu județean);



● Aspecte ce pot fi îmbunătățite din perspectiva fondurilor structurale

Dimensiunile identificate de participanți pentru îmbunătățiri au fost identificate astfel:

- A. Informarea deficitară a celor implicați în proces;
- B. Incapacitatea administrativă;
- C. Relația cu firmele de consultanță;
- D. Altele.

A. *Informarea deficitară a celor implicați în proces*

- lipsa de informație a potențialilor beneficiari:

”consider că principala problemă provine dintr-o ruptură între mediul potențialilor beneficiari și informația reală. De cele mai multe ori informația este trunchiată, este interpretată greșit, este, cum să vă zic, nerelevantă, se discută subiecte complet pe langă.” (reprezentant Primărie)

- lipsa sesiunilor de informare:

”de pildă nu foarte mulți dintre noi am colaborat, am avut o extrem de mare înțelegere la Consiliul Județean, primării, întâlniri, discuții, încercări să promovăm fondurile europene, dar de ce nu s-a făcut, de ce nu au avut toate organismele aceeași atitudine? De ce nu s-au realizat? de ce instituții care erau abilitate să organizeze astfel de întâlniri, de ce nu s-au făcut?” (reprezentant Prefectură)

- deficiențe în comunicare între actorii principali:

”dacă comunicarea e deficitară, normal că informația respectivă nu ajunge la omul la care ar trebui să o pună în practică, de aici consecințele se țin lanț (...) undeva veriga se rupe și nu există comunicare (...) sunt foarte multe structuri care pot fi afectate.” (reprezentant ONG)

„multe fonduri, multe axe, dar și multe agenții, multe organisme care gestionează aceste fonduri, dar nu există o umbrelă sub care toate acestea să se adune pentru ca toată lumea să știe” (reprezentant Consiliul Județean)

- marea diversitate de informație și limbajul complicat:

”poți fi purtat vreo 3 luni din poartă-n poartă, dacă nu te implici (...) să cunoști mai bine care sunt programele, să studiezi, să dedici un anumit timp pentru așa ceva. Mai sunt site-uri, dar care iarași au un limbaj destul de complicat pentru cineva care nu este inițiat în acel domeniu (...) cu asta ne confruntăm în fiecare zi, pentru că deseori suntem contactați de niște

persoane care doresc finanțări care nu sunt finanțabile (...), adică nu prea există nici informări”. (reprezentant Consiliul județean)

- lipsa implicării mass-media:

” mass-media nu e interesată să mediatizeze (...) nici măcar lansări de proiecte, nu vorbesc de realizări. Presa din România e mai mult orientată spre scandal, spre senzațional (...) drept care se perpetuează și concepțiile publicului, complet greșite, față de aceste fonduri. Că ele nu sunt pentru toată lumea, că nu toată lumea poate să scrie proiecte și descoperim cu jenă că foarte puțini sunt capabili să scrie (...) dar dacă mass-media n-are treaba asta, noi n-avem fonduri să mediatizăm prin anunțuri de publicitate platită pentru a sprijini financiar mass-media, așa că o să rămână o problemă în suspensie, câtă bunăvoință este. Poți să dai și comunicat de presă (...) dacă îl trimiți pe la 25 de publicații, cu puțin noroc sunt trei care-l publică. La radio și televiziune la fel (...) (reprezentant organism intermediar regional)

- nevoia de transparență:

” pentru două categorii foarte clare, o parte pentru cei care sunt potențiali aplicanți pe fonduri, și unde trebuie să ții cont de rigoarea procedurală și translatarea vocabularului care nu coboară sub un anumit nivel, pentru că riști să induci erori și se comit greșeli, și nu ai voie să faci așa ceva, și palierul doi este cel al relației cu mass-media, prin mass-media asupra cetățeanului, asupra tuturor celorlalți care, prin impresia generală, recunosc sau nu recunosc beneficiul acestor proiecte pentru comunitățile lor sau pentru viața lor. Și aici a fost o mare daună pentru că, foarte mulți dintre tehnicienii au băgat capul ca struțul, <<noi avem numai asta asta asta>>, în jur s-a creat enigma, ce-i acolo, ce se întâmplă, cine face, cine ia, probabil cine ia banii, cui îi dă, neștiindu-se, au apărut povești, poveștile acelea au născut monștri. Ori acum, cred că mesajul, și dumneavoastră trebuie să militați spre această chestiune foarte clar delimitată, profesionalizarea relațiilor (...) spre relația cu media, spre mediatizarea acestor rezultate, spre mesaje clare, spre bune practice, spre claritate, fără teamă” (reprezentant organism intermediar regional)

- responsabilizarea dificilă a contactorilor (neseriozitatea contractorilor):

”De ce am bușit, din cauza neseriozității contractorilor (...) fac licitație internațională, îmi câștigă un contractor pe lege, pe care n-ai ce sa-i faci și se schimbă situația(...) vă dau un exemplu: firma care face construcții de 75 de ani în țara ei este pe prima poziție, n-a bușit niciodată nimic, pe România pur și simplu nici n-a trimis măcar un inginer pe șantier. România de la momentul 2007 până la momentul 2008 nu mai este pentru investiții (...) pentru o categorie de investiții.” (reprezentant Consiliu Județean)

- concepții greșite în rândul publicului:

”Și acum ne-am trezit că pentru fondurile structurale vin oameni care nu au habar de proiecte, care nu au depus pe PHARE, ISPA sau SAPARD nimic, habar nu au, și își închipuie că problemele sociale se vor rezolva fiindcă ei cer bani.”  
(reprezentant organism intermediar regional)

#### B. Incapacitatea administrativă a instituțiilor responsabile

- birocratizarea excesivă datorată legislației românești și lipsa de informatizare:

”Problema nu este la noi, la unitățile de implementare (...) pentru că toată lumea are impresia că noi solicităm avize peste avize ș.a.m.d (...) legea românească le solicită; noi nu cerem absolut nimic în plus decât ce cere legea românească; de exemplu, printr-un certificat de urbanism le cere: aviz de mediu, aviz sanitar, fito-sanitar, aviz de la ISC București (...) iar noi trebuie să ne conformăm (...) completăm sute și mii de pagini de mână, e lipsă aproape totală de informatizare”. (reprezentant organism intermediar regional)

- birocratizare excesivă pe fondul unei lipse de încredere:

”Problema care mi se pare mie cea mai acută, ar fi lipsa încrederii atât la nivel social (...) cât și la nivelul instituțiilor. Instituțiile nu sunt foarte bine coordonate și atunci fiecare se suspectează pe cealaltă de anumite intenții ascunse. Acum, datorită acestei lipse de încredere, apare și birocrăția (...) ai nevoie să dai 10 semnături, ca să zici că faci ceva până la urmă. Evident că, poate, a apărut și datorită fraudelor, diferitelor probleme care au existat, însă cred că cel mai bine, pentru a putea rezolva această problemă pe viitor, e nevoie clar de mai multă transparență.”

“Există o birocrăție. Lumea percepe, în general, în fonduri birocrăție maximă. Așa este, dar eu nu i-aș spune chiar așa; multe sunt justificabile, pentru că și noi cerem lucruri care trebuie să fie la proiect (...) așa sunt regulile și trebuie să le respectăm pentru că, după noi, se mai verifică încă o dată sau de două ori și ar fi neplăcut să ajungem (...) să zicem că e o grijă maximă din partea autorităților române pentru că, am văzut și în alte țări, după 3-5 ani au probleme cu rambursarea și recuperarea de fonduri și țări care nu sunt ca România, care sunt mult deasupra României, și au această problemă. Sigur că, e grija permanentă ca lucrurile să fie în regulă, așa cum prevăd acele proceduri. Și aici nu trebuie privit, din punctul meu de vedere, sper să se înțeleagă exact ce vreau să spun, că chiar dacă suntem organisme tinere, multe dintre organismele intermediare și autoritățile de management, există profesionalism, nu vorbim de excepții, în general, și acest profesionalism a fost câpătat prin programele PHARE care s-au gestionat, dar mai trebuie să

nu ne ascundem după degete și știm toată lumea că inventivitatea românilor este la cote maxime. Ne întâlnim cu situații, cu întrebări cu care efectiv suntem blocați și care uneori nu se referă la lucruri esențiale, la lucruri de fond sau de esență, ci se referă la lucruri... cum decontezi benzina și dacă e bun bonul ala și nu celălalt, sau dacă curentul, gunoiul sau nu știu cum îl decontez. Deci sunt lucruri care nu ... Și uneori chiar suntem depășiți cu niște întrebări la care nu avem răspuns pe moment. Sigur că, nefiind prevăzute, nu poți construi un ghid care să prevadă toate situațiile, ne consultăm cu autoritatea și autoritatea împreună cu noi trebuie să ia o decizie unanimă, că s-ar putea întâlni acum la Vest, dar s-ar putea să apară ceva la Nord-Est, și la o întrebare similară răspunsul trebuie să fie același pentru toată lumea, să nu fie discriminatoriu. “ (reprezentant organism regional)

- lipsa de personal calificat:

„există o dinamică și la noi și la minister, din cauza salariilor foarte mici, se rotesc, uni pleacă, alții vin, iar compartimentele se dezvoltă că tot se crează competență ș.a.m.d.” (reprezentant Direcția Agricolă);

“ori simplifică procedura, și atunci nu mai sunt de scris 100 de hârtii, ori rămâi cu procedura și mai angajezi oameni, care devin niște roboți care merg pe un șablon” (reprezentant organism intermediar regional)

“aș vrea să spun că, sigur, este foarte greu să și scrii, să și obții, să și accesezi un program, să promovezi un proiect, dar este foarte greu să și implementezi, pentru că majoritatea specialiștilor buni nu mai lucrează pe la noi, s-au dus prin alte țări, și nu numai specialiștii, mă refer și la partea de ingineri, economiști și meseriașul, muncitorul respectiv (...)” (reprezentant Primărie)

- nevoia de simplificare a procedurilor:

“Fondurile post-aderare au foarte multe criterii de finanțare (...) acum procedurile sunt mai complicate (...) comparativ cu primul proiect, la care am aplicat în '98, cu finanțare europeană, unde procedurile și toată documentația de aplicare a proiectului nu presupunea prea multe formalități (...) acum într-adevăr, obligă practic aplicantul să fie mai performant și să obțină rezultatele impuse de finanțator.” (reprezentant ONG)

“trebuie să simplificăm foarte mult lucrurile, pentru că altfel, vin beneficiarii, cu dosare mari, mai ales dacă vorbim pe partea de investiții, de construcții (...) asta ar fi o problemă - simplificări de proceduri (...) să eliminăm din start faptul că înșelăm statul sau că suntem potențiali infractori. Sigur, există și această chestie, care e un complex, de fapt, al culpabilizării în România, sigur că de aici pornim, toată lumea are nevoie de document (...) (reprezentant Primărie)

- termenele de depunere:

”să admitem că informarea celui interesat merge bine, să admitem că aceste proceduri anexe la aplicații sunt ok, alergi să ai aplicația completă și constăți că nu mai ai timp și că termenul de depunere a expirat și că ai muncit efectiv, ai investit și bani și timp și resurse de pomană. Cred că, termenele sunt o mare problemă. Mă uitam acum, a fost a doua rundă la Fondul de Mediu, prima rundă a fost anul trecut [...] și pe 20 și ceva aprilie mai e unul (...) la un proiect ca ăsta trebuie să lucrezi, îți trebuie foarte multe anexe (...) ori termenul de depunere, de când apare informația și de când trebuie să predai efectiv proiectul, timpul e foarte scurt (...) se anunță foarte târziu, informația ajunge foarte târziu și nu te poți încadra în timp.” (reprezentant ONG)

#### C. Relația cu firmele de consultanță

- numărul redus al firmelor de consultanță:

”asta e o suferință într-adevăr (...) e un domeniu mare și încă nu au reușit să se specializeze (...) până acum nu a fost cerere deci, nu a existat această necesitate (...) Consultantul, până acum în România, la aniiăștia puțini de când activează, așa, la nivel mai mare, a făcut de toate; a făcut și proiecte pe mediu, și pe competitivitate, să zicem, că sunt de actualitate; pe resurse umane și pe cercetare și dacă se putea, toate aceste cu 4 oameni, sau cu unul. De aceea firmele astea gen (...) au succes și mulți angajați. Pentru că ei, chiar dacă nu au un specialist în țară, îl sună, vine, face treaba, a dat răspuns și gata. Adică mobilitate, flexibilitate - e alt gen de abordare. Noi acum ne formăm această ramură” (reprezentant firmă de consultanță)

- lipsa firmelor mari de consultanță:

”inexistența în această regiune și în capitala regiunii (...) a unor firme mari de consultanță, care să reusească să atragă partea de consultanță în interiorul județului, nu prin atragere din alte zone ale țării.” (reprezentant IMM-uri)

”există și firme care vin din afară, și despre care se zice că aduc cu ele experiență, că se face acest transfer de experiență. Teoretic, lucrurile sună bine dar, dacă ne uităm la arhitectura firmelor care au această imagine, există un conducător, să zicem, membru dintr-o țară a Uniunii Europene, și personalul, exclusiv românesc, ceea ce înseamnă că transferul de experiență este la nivelul imaginii” (reprezentant IMM-uri)

- diferențele de viziune între beneficiari și consultanți:

”sunt proiecte construite și scrise de către beneficiar direct; sunt proiecte scrise de către consultanți și în această situație sunt consultanți care sunt cu picioarele pe pământ și ajută firmele să-și construiască proiecte foarte bune

și reale, dar ne-am confruntat și cu situația în care proiecte scrise foarte bine, cotate foarte bine la evaluarea noastră, dar care în realitate nu erau cu picioarele pe pământ, nu erau realizabile în realitate. Chiar luna trecută, unul dintre beneficiari a renunțat la un contract pentru că, scris de un consultant, nu era ce vroia el, nu a avut timpul necesar să stea împreună și să scrie proiectul ca să aibă niște baze reale, și declara foarte corect că nu poate să implementeze ceea ce a scris consultantul și atunci să nu fie probleme (...)" (reprezentant organism intermediar regional)

#### D. Altele

- modificări repetate asupra ghidurilor solicitantului:

"Eu, cel puțin ce am observat, cu ghidurile astea și mișcările astea, de revenire asupra lor, când s-a făcut un lucru bun și a apărut un ghid bun, următorul ghid care s-a lansat, al doilea și tot așa, s-au uitat lucrurile bune care s-au realizat la celelalte, nu s-au coordonat foarte clar între ei și acum sunt nevoiți să scoată altele cu alte corectări, când puteau să fie rapide, să învețe unii de la alții. Însă acum nivelul de codare este foarte greu de atins, pentru că se lucrează într-un mod foarte rapid." (reprezentant organism intermediar regional)

- lipsa cofinanțării:

"în ceea ce ne privește strict ca autoritate locală, nu poți să te lansezi în 5-6 proiecte unde o să ai de platit peste 1 milion de euro, să spun ca parte de cofinanțare, pentru că ai un buget strict." (reprezentant Consiliul Județean)

"noi cel puțin, nu facem afaceri ca să avem din ce asigura cofinanțarea, care trebuie să ne vină din proiecte și programe, sau eventual de la sponsori. Nu luăm impozite sau alte chestii, deci e puțin mai problematic, din cei 2% care mi s-au virat mie anul trecut numai o parte mi-au intrat în cont, restul nu știu unde s-au pierdut, nu c-ar fi fost mulți, nu mi se pare o afacere, dar de unde naiba să asiguri o cofinanțare? Sistemul, în sine, a fost prost negociat, dar acum degeaba ne mai plângem, a fost prost negociat, s-a negociat de la început, de când s-a discutat de fondurile structurale că n-o să vină avansul și că o să se platească [...] Ceea ce, scuzați-mă, dar nu e... să avem banii bagați în avans. Dar asta e deja cam târziu s-o mai discutăm, bun, s-a făcut, s-a discutat, s-a negociat, s-a batut în cuie. Eu nu prea am de gând să mă bag pe fondurile astea structurale." (reprezentant ONG)

- lipsa strategiilor la nivel local:

”în momentul în care s-a aflat că România va fi parte a UE și că va accesa un anumit volum de bani, s-au gândit autoritățile – o.k ce facem cu banii? Avem o stradă stricată, hai s-o reparăm, avem o problemă cu canalizarea, construim o stație de epurare. Când de altfel, problema logică care ar fi fost de bun simț, și care trebuia abordată la nivel de comunitate locală, autorități, ar fi fost să se elaboreze strategia locală de dezvoltare, cu prioritățile comunității; adunate toate autoritățile, toți factorii de răspundere din acea comunitate, împreună cu societate civilă, ONG-uri, să se așeze toți la masă și să spună: prioritatea 1 este aceasta, prioritatea 2 este aceasta (...) Pentru rezolvare se elaborează acea strategie și se urmărește implementarea ei pe parcursul mandatelor politice, asta este o mare problemă.” (reprezentant Primărie)

- procesul greoi de descentralizare:

”descentralizare înseamnă: mecanisme, deocamdată regionale (...) România nu are regiuni NUTS 1 așa cum are toată Europa, inclusiv Bulgaria. Bulgaria are două regiuni NUTS 1 declarate oficial, de nord și de sud; sunt și alte programe în afară de cele structurale. Și s-ar putea la un moment dat, cum a fost problema programului CIP pentru România, să se reia special pentru România o licitație, și Uniunea Europeană să spună <Nu v-ați făcut regiuni NUTS?>, <Nu>, <Lasă că vi le facem noi>. Și ne unește Oltenia cu Banatul (...) descentralizare înseamnă toate mecanismele lăsate la nivel regional (...) pentru a-și absorbi fondurile necesare dezvoltării acestei regiuni; mecanismele să fie în totalitate aici. Momentan este parțial. Și unele sunt numai de la București. Du-te la București, la Înalta Poartă, ca să se discute despre ele.” (reprezentant IMM-uri)

- posibile probleme pe zona de depunere a aplicațiilor on-line:

„hackerii încă nu au aflat, indiferent de ce sistem de protecție se folosește; în momentul în care ”evaluarea” și cumva ”decizia de finanțare” lucrează pe un document în format electronic, că tot vorbim de transparență, cine garantează că nu se schimbă o pagină sau trei numere pe o pagină, cine îmi dă certitudinea că acele documente nu se duc în mai multe locuri decât la cei doi (simplici) evaluatori care trebuie să puncteze. Deci, astea sunt semnele de întrebare văzute de dinafară, fără să cunosc aproape deloc mecanismul în sine, dar sunt întrebări, zic eu, de bun simț când folosești un document electronic. Noi când le primim, cerem să fie semnate fiecare pagină tocmai pentru a nu crea acel semn de întrebare că cineva, de bine sau de rău, mi-a schimbat pagina și mi-a schimbat toată logica proiectului și ce am văzut noi și ce-am aprobat astăzi, de fapt în spatele contractului e un alt tip de document pentru că...”

- lipsa pregătirii potențialilor beneficiar:

”În primul rând, persoanele fizice, respectiv juridice nu au pregătire pentru a întocmi aceste documentații. În momentul în care ei vin la ușa noastră cu această documentație, care este destul de voluminoasă, necesită multe avize, acorduri, mă rog, tot ce ține de proces ca atare, lasă de dorit (...)Problemele astea întotdeauna trebuie axate pe pregătirea celui care dorește să accedă la aceste fonduri (...) persoane de la nivel rural, de la sate, care nu au pregătirea necesară și apelează la consultant. Consultantul, în fine, încheie cu el un contract. Consultantul îi face o parte din această documentație, lăsându-l în voia soartei, după care intră în malaxorul hârtiilor (...) asta e o problemă care ar fi de rezolvat.” (reprezentant firmă de consultanță)



**TRANSPARENȚA FONDURILOR EUROPENE**  
**ÎN PRESA SCRISĂ**

*Ianuarie – Martie 2008*

## Cadru metodologic

Au fost luate în considerare toate articolele care au abordat subiectul prezenței fondurilor europene în România.

Page | 26

Analiza finală a urmărit:

- prezența subiectului “fonduri europene” în România în presa scrisă națională și locală (edițiile electronice ale ziarelor incluse în monitorizare);
- prezența articolelor despre fondurile europene în fiecare regiune a țării;
- tipurile de informații prezentate în articole:
  - informații generale – informații generale despre programe de finanțare, despre criteriile de eligibilitate, etc.
  - cazuri particulare de accesare fonduri
  - cazuri particulare de implementare fonduri
- vizibilitatea fiecărui program de finanțare al Uniunii Europene;
- vizibilitatea beneficiarilor finanțărilor europene;
- probleme/nereguli identificate în procesul de finanțare de proiecte cu fonduri europene;
- prezența articolelor în care sunt ilustrate succese legate de accesarea sau implementarea fondurilor europene.

## Publicații monitorizate (edițiile electronice)

### 1. presa națională:

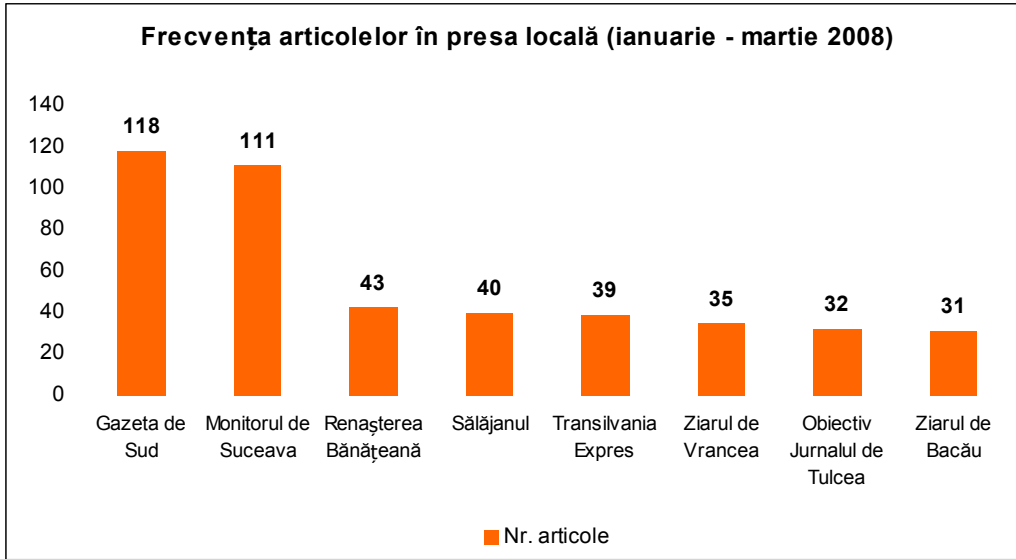
Adevărul, Cotidianul, Evenimentul Zilei, Jurnalul Național și Ziua.

### 2. presa locală:

Adevărul de Arad, Agenda Zilei, Argeșul, Bună Ziua Ardeal, Ediție Specială de Oltenia, Gazeta de Bistrița, Gazeta de Maramureș, Gazeta de Oradea, Gazeta de Sud, Impact în Gorj, Imparțial, Informația Zilei, Jurnalul de Constanța, Monitorul de Botoșani, Monitorul de Galați, Monitorul de Neamț, Monitorul de Suceava, Monitorul de Vaslui, Obiectiv Jurnalul de Tulcea, Obiectiv Vocea Brăilei, Observator de Călărași, Observator de Covasna, Renașterea Bănățeană, Sălăjanul, Transilvania Expres, Viața Liberă, Ziarul de Bacău, Ziarul de Brăila, Ziarul de Iași, Ziarul de Mureș, Ziarul de Sibiu și Ziarul de Vrancea.

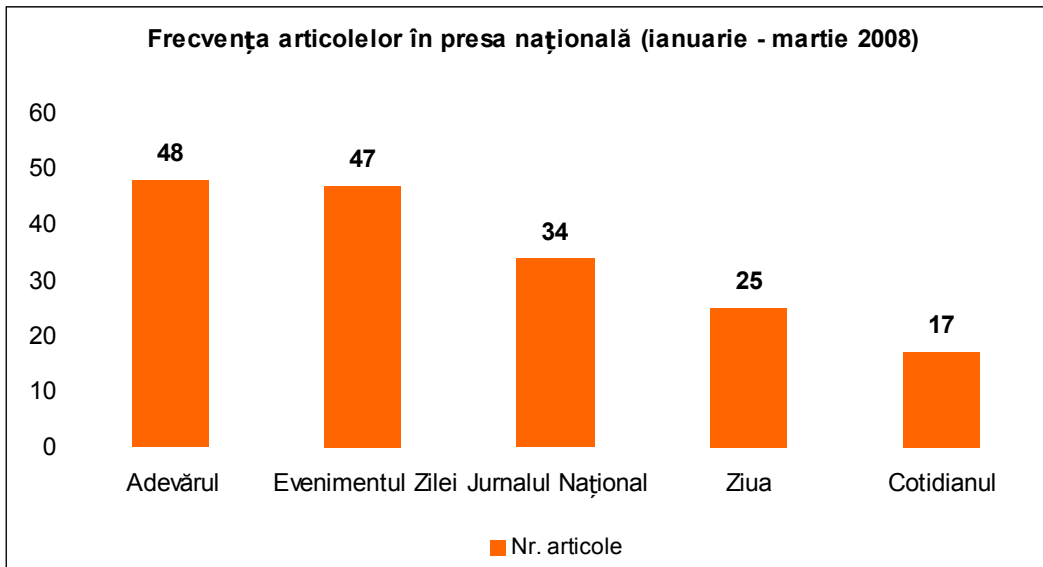
**Rezultate**

- în intervalul 3 ianuarie – 31 martie 2008 au fost monitorizate 32 de publicații locale și 5 publicații naționale;
- în presa locală au fost identificate și analizate 694 de articole relevante pentru acest raport de monitorizare, iar în cea națională 171 de articole;



**Grafic 1**

Notă: pentru lista completă a publicațiilor monitorizate, vă rugăm să consultați secțiunea Anexe.



**Grafic 2**

- în cadrul analizei au fost identificate și articole în care subiectul fondurilor europene a fost abordat tangențial sau contextual, subscris unor subiecte politice sau care prezentau activitatea administrației publice;
- astfel, în presa locală au fost identificate 125 de articole în care fondurile europene au fost menționate tangențial, iar în presa națională au fost identificate 31 de articole de acest tip;
- *Gazeta de Sud*, cu 118 articole, și *Monitorul de Suceava*, cu 111 articole, au fost publicațiile locale care au acordat cel mai mare interes subiectelor legate de fondurile europene; (vezi Grafic 1 și 2)
- în presa națională s-au distins *Adevărul*, cu 48 de articole, și *Evenimentul Zilei* cu 47 de articole dedicate fondurilor europene;
- în presa locală, media lunară de articole pe tema fondurilor europene a fost de 231, iar în cea națională a fost de 57;
- subiectul fondurilor europene a fost abordat în 7 editoriale în presa locală și în alte 6 în presa națională;
- în articolele din presa locală, cea mai frecventă temă identificată a fost "implementarea fondurilor europene", cu 281 de apariții;
- în cazul presei naționale, tema dominantă a fost "informații generale", cu 83 de apariții;

I. Presa locală

Temă articol	Nr. apariții
implementare fonduri	281
informații generale	215
accesare fonduri	106

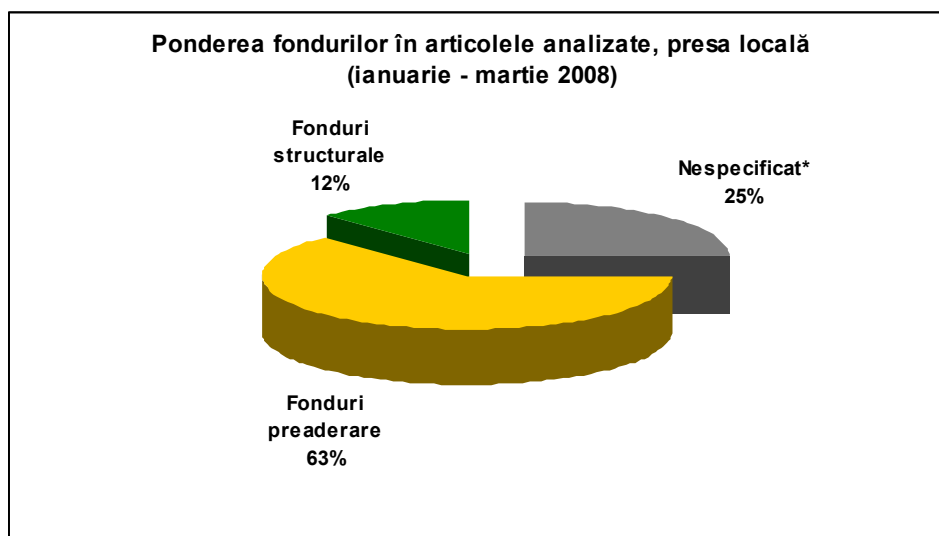
Tabel 1

II. Presa națională

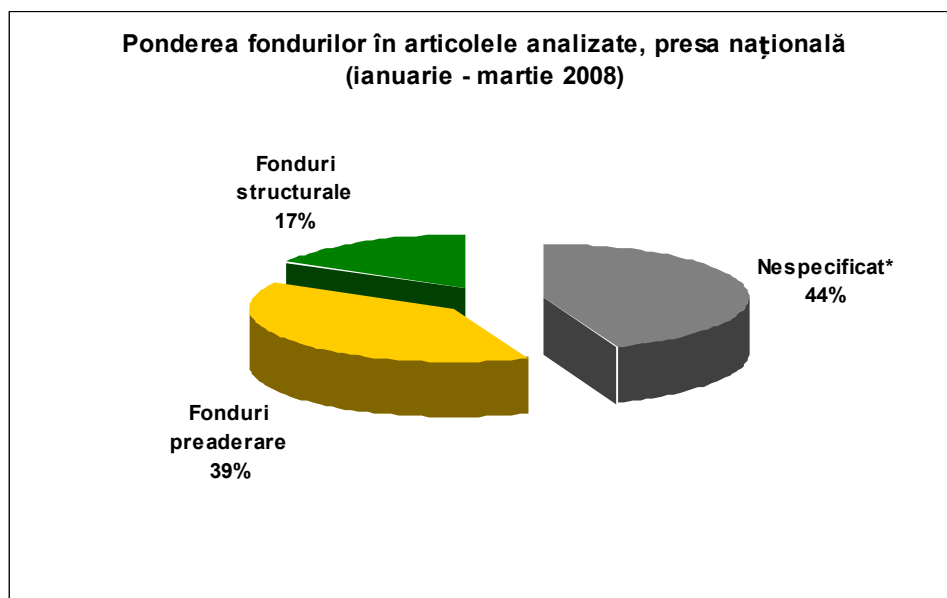
Temă articol	Nr. apariții
informații generale	83
implementare fonduri	43
accesare fonduri	24

Tabel 2

- fondurile de preaderare au fost cele mai mediatizate atât în presa locală (316 apariții), cât și în presa națională (46 de apariții);



Grafic 3



Grafic 4

- dintre fondurile structurale prezentate de jurnaliști, FEADR a fost cel mai adesea menționat; presa locală - 24 apariții, presa națională – 8 apariții.

I. Presa locală

Categorie fond	Denumire fond	Nr. apariții
<i>Fonduri preaderare</i>	PHARE	232
	SAPARD	57
	ISPA	27
<i>Fonduri structurale</i>	General*	40
	FEADR	24
	FEDR	16
	FEP	7
	FEGA	6
	FSE	5
<i>Nespecificat</i>	NESPECIFICAT	126

General\* - sintagma "fonduri structurale"

Tabel 3

II. Presa națională

Categorie fond	Denumire fond	Nr. apariții
<i>Fonduri preaderare</i>	PHARE	27
	SAPARD	15
	ISPA	4
	General*	3
<i>Fonduri structurale</i>	General*	22
	FEADR	8
	FEGA	4
	FEP	4
	FSE	3
	FEDR	1
<i>Nespecificat</i>	NESPECIFICAT	52

General\* - sintagma "fonduri structurale" / sintagma "fonduri preaderare" Tabel 4

- atât în presa locală, cât și în cea națională se menține tendința de a opera cu formulări vagi și generale (exemplu: *fonduri europene, bani de la UE, bani europeni* etc.) atunci când sunt prezentate oportunități de finanțare. Aceeași situație a fost întâlnită și în cazul unor articole în care erau prezentate diferite programe care au beneficiat de finanțare europeană.
- instituțiile administrației publice locale (consilii locale și județene) au fost cel mai adesea prezentate în calitate de beneficiari ai unor finanțări europene; presa locală – 216 apariții, presa națională – 24 apariții.

I. Presa locală:

Beneficiar	Nr. apariții
Consiliu local	141
Consiliu județean	75
Antreprenor	44
Nespecificat	44
Administrație centrală	42
Organizații non-profit	33
Alți actori	10

Tabel 5

II. Presa națională:

Beneficiar	Nr. apariții
Consiliu local	14
Consiliu județean	10
Nespecificat	13
Antreprenor	11
Administrație centrală	6
Organizații non-profit	6
Alți actori	2

Tabel 6

- cele mai mediatizate probleme în presă au fost legate de "incapacitatea administrativă" (local – 32 menționări, național – 15 menționări), precum și cele ce vizau suspiciuni privind existența unor "practici de corupție și conflict de interese" (local – 15, național - 7).
- Probleme ce vizează *incapacitatea administrativă* sunt cel mai frecvent menționate atât la nivel național, cât și la nivel local. Din această categorie fac parte problemele ce vizează lipsa de calificare a personalului administrativ de a accesa și gestiona fondurile europene, precum și incapacitatea de absorbție a fondurilor disponibile pentru România. În ceea ce privește aparatul administrativ, a fost identificată și problema unui înalt grad de birocratizare. O altă subcategorie a problemelor este aceea care face referire la insuficiența fondurilor de cofinanțare.
- Problemele procedurale cele mai des menționate sunt problemele ce vizează birocratizarea excesivă a proceselor implicate în gestionarea fondurilor europene, precum și procesul de măsurare a suprafețelor terestre de către APIA.
- cele mai multe dintre problemele enunțate de jurnaliști sau de către alți actori au fost ilustrate cu situații particulare cu care se confruntă anumite comunități sau beneficiari ai finanțărilor europene.
- în categoria "alte probleme" au fost incluse următoarele situații: întârzierea unor execuții la termen din cauza firmelor contractate, întârzierea virării banilor către entitățile ale căror proiecte au fost aprobate pentru finanțare și regimul de selecționare a proiectelor (vezi regula primului venit).
- deși "practicile de corupție și conflict de interese" au ocupat locul secund în lista de probleme, în întregul interval monitorizat au fost identificate doar 3 investigații jurnalistice.
  - **Gazeta de Sud** – "*Firme dubioase, racordate la fondurile europene*" (26 februarie 2008)
  - **Obiectiv Vocea Brăilei** – "*Escrocherii pe proiecte europene, de sute de mii de euro*" (29 februarie 2008)
  - **Jurnalul Național** – "*Fraudă cu fonduri europene, îngropată*" (5 martie 2008)
- în cele mai multe articole în care au fost identificate probleme legate de presupuse fapte de corupție au fost prezentate măsurile luate de autoritățile legale.



I. Presa locală:

Tipuri probleme	General	Particular	TOTAL
incapacitate administrativă	8	24	32
practici de corupție și conflict de interese	3	12	15
probleme procedurale	3	10	13
alte probleme	2	9	11
informare deficitară și lipsa de transparență	x	2	2

Tabel 7

II. Presa națională:

Tipuri probleme	General	Particular	TOTAL
incapacitate administrativă	10	5	15
practici de corupție și conflict de interese	1	6	7
alte probleme	6	1	6
probleme procedurale	3	1	4
informare deficitară și lipsa de transparență	2	x	2
lipsa know-how	1	x	1

Tabel 8

- în intervalul ianuarie – martie 2008, în publicațiile locale au fost prezentate 7 povești de succes, iar în cele naționale, 3.

**ANEXA 1** – lista ziarele monitorizate și numărul de apariții în acestea a subiectului legat de fonduri europene

<b>PUBLICAȚIA/NR. ARTICOLE</b>	<b>Ianuarie</b>	<b>Februarie</b>	<b>Martie</b>	<b>Total</b>
Gazeta de Sud	36	39	43	<b>118</b>
Monitorul de Suceava	20	58	33	<b>111</b>
Renașterea Bănățeană	14	15	14	<b>43</b>
Sălăjanul	9	14	17	<b>40</b>
Transilvania Expres	8	16	15	<b>39</b>
Ziarul de Vrancea	11	15	9	<b>35</b>
Obiectiv Jurnalul de Tulcea	3	9	20	<b>32</b>
Ziarul de Bacău	15	8	8	<b>31</b>
Monitorul de Vaslui	4	10	14	<b>28</b>
Agenda Zilei	9	15	3	<b>27</b>
Editie Specială de Oltenia	5	6	16	<b>27</b>
Monitorul de Neamț	7	12	7	<b>26</b>
Obiectiv Vocea Brăilei	3	12	6	<b>21</b>
Informația Zilei	18	1	0	<b>19</b>
Ziarul de Mureș	2	7	3	<b>12</b>
Gazeta de Maramureș	2	5	4	<b>11</b>
Observator de Călărași	9	1	1	<b>11</b>
Adevărul de Arad	1	1	8	<b>10</b>
Argeșul	7	2	0	<b>9</b>
Gazeta de Oradea	1	3	3	<b>7</b>
Impact în Gorj	1	3	3	<b>7</b>
Bună Ziua Ardeal	0	1	4	<b>5</b>
Viața Liberă	4	0	1	<b>5</b>
Gazeta de Bistrița	3	0	0	<b>3</b>

Imparțial	3	0	0	<b>3</b>
Observator de Covasna	0	2	1	<b>3</b>
Ziarul de Iași	3	0	0	<b>3</b>
Jurnalul de Constanța	2	0	0	<b>2</b>
Monitorul de Botoșani	2	0	0	<b>2</b>
Monitorul de Galați	2	0	0	<b>2</b>
Ziarul de Brăila	1	0	0	<b>1</b>
Ziarul de Sibiu	1	0	0	<b>1</b>

Tabel 9

<b>PUBLIȚIA/NR. ARTICOLE</b>	<b>Ianuarie</b>	<b>Februarie</b>	<b>Martie</b>	<b>Total</b>
Adevărul	13	20	15	<b>48</b>
Evenimentul Zilei	23	12	12	<b>47</b>
Jurnalul Național	13	12	9	<b>34</b>
Ziua	8	8	9	<b>25</b>
Cotidianul	8	8	1	<b>17</b>

Tabel 10

**ANEXA 2****- tip informație, exemplificare-**

## I. INFORMAȚII GENERALE

Page | 36

**MONITORUL DE SUCEAVA** – 28 ianuarie 2008**TITLU:** *Autoritățile locale vor primi sprijin financiar pentru înființarea unor microabatoare*

”Autoritățile locale din zona rurală vor primi sprijin financiar în cadrul unui amplu program pentru înființarea unor săli de tăiere a animalelor, a anunțat, luni, la Alba Iulia, președintele ANSVSA, Radu Roatiș, citat de corespondentul MEDIAFAX.

Roatiș a declarat, într-o conferință de presă, că a discutat cu ministrul Agriculturii, Dacian Cioloș, despre dezvoltarea unui program prin care consiliile locale să poată accesa fonduri pentru realizarea unor unități de tăiere care să deservească comunitatea în cazul unor sacrificări de necesitate.

El a spus că de multe ori proprietarii de animale din zonele rurale sunt nevoiți ca, în cazul în care un animal se accidentează, să-l transporte la zeci de kilometri distanță pentru a fi sacrificat într-un abator autorizat. Potrivit lui Roatiș, în această situație proprietarul animalului pierde foarte mult din prețul acestuia pentru transportarea într-un abator autorizat.

Potrivit președintelui ANSVSA, micile unități de tăiere înființate în comune vor rezolva tocmai aceste probleme venind în sprijinul crescătorilor de animale.

Președintele ANSVSA a adăugat că aceste unități vor ține sub control și problema materialului de risc, respectiv măduva spinării provenită de la bovine, care va fi depus în containere speciale și dus în unități de neutralizare și incinerare.

Președintele Autorității Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor, Radu Roatiș, s-a aflat într-o vizită de lucru în județul Alba. El a avut o întâlnire cu aproximativ 250 de fermieri, producători agricoli și crescători de animale din județ, cărora le-a prezentat rezultatele ultimelor negocieri în domeniul sanitar-veterinar avute cu comisarii pentru agricultură ai Uniunii Europene și ultimele acte normative sau ordine emise în acest sector, precum și modul de aplicare a prevederilor acestora în teritoriu.

Președintele Autorității Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor a avut și deplasări în județ în mai multe localități și a vizitat câteva unități de producție din sectorul agricol.”

**ADEVĂRUL** – 7 martie 2008

**TITLU:** *Fonduri Europene pentru sectorul piscicol*

Page | 37

”România primește până în 2013 din Fondul European pentru Pescuit 230 de milioane de euro, iar instituția care va gestiona aceste fonduri este Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură. Banii sunt destinați creșterii capacității administrative, inclusiv aspectelor legate de implementarea Programului Operațional pentru Pescuit.

Potrivit programului, există cinci axe prioritare în funcție de care se vor aloca fondurile europene până în 2013, respectiv adaptarea flotei de pescuit 13,3 milioane de euro, din care 75% fonduri UE, acvacultură - 140 milioane de euro, măsuri de interes comun - 40 milioane de euro, dezvoltarea durabilă a zonelor pescărești - 100 milioane de euro și asistență tehnică în valoare de 14,3 milioane de euro.”

## II. IMPLEMENTARE FONDURI

**OBSERVATOR DE CĂLĂRAȘI** – 2 martie 2008

**TITLU:** *Șapte comune din județ vor implementa împreună un proiect de mediu*

”Consiliul Județean Calarași va susține financiar implementarea programului 'Sistem de gestionare a deșeurilor menajere în comunele Independenta, Cuza-Voda, Alexandru Odobescu, Gradistea, Valcelele, Ciocanesti și Vlad Tepes', câștigat de Primăria Independenta în cadrul Programului Phare 2005 - Coeziune Economică și Socială, Schema de investiții pentru sprijinirea inițiativelor sectorului public, a cărui valoare totală este de 729.563,10 euro.

Din această sumă, partea de cofinanțare ce revine județului Calarași este de 10%, respectiv 1% contribuția consiliului județean și 9% a comunelor beneficiare - Independenta, Cuza-Voda, Alexandru Odobescu, Gradistea, Valcelele, Ciocanesti și Vlad Tepes.

Mai exact, Consiliul Județean Călărași va contribui cu 7.295,63 de euro, iar comunele beneficiare ale programului cu 65.660,68 de euro.

Menționăm că pentru întocmirea proiectului tehnic de construcție a 'Sistemului de gestionare a deșeurilor menajere în comunele Independenta, Cuza-Voda, Alexandru Odobescu, Gradistea,

Valcelele, Ciocanesti si Vlad Tepes', suma necesară ce trebuia a fi prevazută în bugetul pe anul 2008 al Consiliului Local Independenta este de 7.996,44 de euro.”

**COTIDIANUL** – 12 februarie 2008

**TITLU: Două milioane de euro pentru campania anticorupție**

”Proiectul „ Caravana Nationala Anticoruptie „ s-a finalizat cu citeva masuri administrative ale institutiilor publice locale, pentru care s-au cheltuit 1.600.000 de euro.

Transparency International (Ti-Ro), Fundația Concept și Ministerul Justiției au prezentat ieri concluziile proiectului împotriva corupției, care face parte din campania 'Fără șpagă' și care s-a derulat în perioada decembrie 2006 - ianuarie 2008 în 17 județe ale țării.

In domeniul sanatatii, judetul Bihor a creat un mecanism de colectare a opiniilor pacientilor printr-un chestionar care se completeaza la iesirea din sectie si se introduce in doua cutii postale: una pentru directorul spitalului si cealalta pentru presa locala. Astfel se evalueaza modul in care pacientii sunt multumiti de serviciile care li se ofera si care este nivelul spagilor din spital.

Un alt exemplu este in judetul Braila, unde elevii pot depune contestatii la teze sau la lucrarile de verificare. Ele sunt recorectate de un alt profesor, pentru a evita coruperea primului. Noua corectura se face dupa un barem creat pe sistemul examenelor de admitere si care este afisat in cancelarie inaintea lucrarii. In judetul Calarasi lucrarile se corecteaza in sedinta comuna cu parintii si elevii, fara a lasa o urma de indoiala asupra unei eventuale coruptii.

Un alt caz este cel din directiile judetene de munca din Satu Mare si Mures, care au introdus rotirea personalului de la ghisee pentru eliberarea cartilor de munca. Astfel se reduce piata de ciubuc si se evita formarea de in rindul personalului>>, dupa cum ne spune Victor Alistar, presedintele Ti-Ro.

Proiectul a fost finantat din fonduri europene in valoare de 1.600.000 de euro, in care au intrat ghidurile anticoruptie, afisele, conferintele, deplasările.”

III. ACCESARE FONDURI

**GAZETA DE SUD** – 26 martie 2008

**TITLU: PNDR se urnește greu**

”Fermierii și primarii doljeni se mișcă mai greu când vine vorba de accesarea fondurilor europene. Deși prima sesiune de depunere a proiectelor prin măsurile active din Programul Național de Dezvoltare Rurală se apropie de sfârșit, numai trei cereri de finanțare au fost predate până în prezent

din Dolj pe cele trei măsuri de intervenție la Oficiul Județean de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit. Este vorba de un proiect în valoare de un milion de euro depus pentru modernizarea ulițelor din comuna Sălcuța pe Măsura 322 - Renovarea și dezvoltarea satelor și de alte două proiecte depuse pentru achiziționarea de utilaje agricole, în valoare de 531.000 de lei, de întreprinzători particulari, prin Măsura 121 - Modernizarea exploatațiilor agricole. Potrivit direct orului adjunct al Centrului Regional de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, Ștefan Vinereanu, alte patru proiecte de infrastructură pe Măsura 322 au fost depuse de comune din Vâlcea și Olt. Pentru 2008, au fost stabilite în total șapte sesiuni de depunere. Primele șase sesiuni se vor derula până la sfârșitul lunii august, iar cea de-a 7-a, de regularizare, în noiembrie sau decembrie, numai dacă fondurile nu sunt utilizate în totalitate. Măsura 322 - Renovarea și dezvoltarea satelor - are disponibile 103,72 milioane de euro în această sesiune care se încheie pe 28 martie, măsura 121 - Modernizarea exploatațiilor agricole - 57 de milioane de euro, iar 123 - Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere - 33,3 milioane de euro.”

**ADEVĂRUL** – 12 martie 2008

**TITLU:** *18 milioane de euro pentru reabilitarea unor obiective*

”Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor a aprobat trei proiecte, în valoare totală de 17,8 milioane de euro, propuse de autoritățile locale din Mangalia, Focșani și Vatra Dornei, pentru dezvoltarea infrastructurii și reabilitarea unor obiective din zonele turistice administrate.

Lucrările vor fi finanțate în proporție de 63% prin componenta de infrastructură regională a programului PHARE. Restul fondurilor necesare vor fi asigurate în proporție de 21% de bugetul de stat și de 15-16% de consiliile locale din localitățile respective.”